

A: miljø

Aktører: En jordreform kan slå seks fluer med ét smæk

DEBAT

5. september 2018 kl. 2:00 | 0 kommentarer

Mange små englommer springer i krat, fordi der ikke er økonomi i høslæt eller afgræsning. Men hvis de samles i større enheder, kan naturplejen blive rentabel, skriver Søren Møller, formand for styregruppen i Collective Impact, Det åbne land som dobbelt ressource. [Foto: /ritzau/Lars Rievers]

DEBAT: Christiansborg skal sætte multifunktionel jordfordeling på dagsordenen og lade landbruget og skovbrugets organisationer sammen med grønne organisationer og KL om at komme med fælles forslag til hvordan, skriver Søren Møller fra Collective Impact.

Af Søren Møller

Formand for styregruppen i Collective Impact, Det åbne land som dobbelt ressource

I øjeblikket er der politisk interesse for en jordreform og jordfordeling.

Socialdemokratiet foreslår en jordfordeling som redskab til at få lavbundsjorder ud af landbrugsdrift for at sænke CO₂-udledningen fra landbruget.

Men en jordreform kan og skal løse flere udfordringer på en gang. CO₂-udledningen er kun en af de positive gevinster, vi kan hente ved en multifunktionel jordfordeling.

FAKTA

LÆS OGSÅ

Der er mange interesser i vores arealer, og de er ikke nødvendigvis hinandens modsætninger, hvis vi bliver bedre til at se på, hvordan vi mere intelligent kan bruge lokale landskaber til gavn for både lodsejere og samfundet.

Store samfundsmæssige gevinster

Landbrugets organisationer og Dansk Skovforening arbejder sammen med grønne organisationer og KL under overskriften Collective Impact; Det åbne land som dobbelt ressource. Det er et langsigtet udviklingsprojekt initieret af Realdania.

Samarbejdet har nu stået på i fire år, og vi har konkrete projekterfaringer med forberedelse og gennemførelse af multifunktionel jordfordeling.

Vi er glade for interessen for en jordreform og multifunktionel jordfordeling. Jo flere, der bærer på dagsordenen, des bedre, for vi kan se, at der er store samfundsmæssige gevinster, hvis vi gør det rigtigt. Og her er der nogle pointer, som vi lige bør slå fast, inden beslutningstagere løber afsted med hver deres bevæggrunde til en jordreform.

For i politik er det tit svært at forholde sig til mere end en dagsorden ad gangen. I Collective Impact er pointen, at vi lige præcis forfølger flere dagsordener på en gang med udgangspunkt i et givet landskab.

Tid til gode løsninger

Det er ikke bare muligt, men også vigtigt, at man i samme proces skaber et mere effektivt landbrug med et mindre miljøaftryk, finder løsninger på klimaproblemer og styrker biodiversiteten, samtidig med at der bliver bedre adgang til landskabet. Og hvis vi gør det, så er det med til at skabe vækst og udvikling i vores landdistrikter.

Det viser erfaringer fra tre pilotprojekter i Skive, Ringkøbing-Skjern og Jammerbugt Kommuner. Vi har netop igangsat et fjerde demonstrationsprojekt i Mariagerfjord Kommune. Ådale er i fokus, fordi de er eksempler på behovet for at finde bedre løsninger på det komplekse samspil mellem landbrugsdrift, klimatilpasning, vandmiljø, natur og friluftsliv.

Vi kan udvikle løsninger lokalt i dialog mellem lodsejere og den øvrige lokalbefolkning. Det handler om at skabe et fælles indblik i potentialer og udfordringer i et landskabsområde. Men ting tager tid.

Der skal være tid til at udvikle de gode løsninger, og der drikkes mange kopper kaffe og føres mange samtaler. Det har meget stor betydning, hvordan man kører processen. Det vil vi i Collective Impact også komme med anbefalinger til på baggrund af vores fire forsøgsprojekter.

Vi kan også konstatere, at der er en række regler, som utilsigtet bliver til benspænd for gode lokale løsninger: Dem er vi ved at kortlægge, og når vi er færdige med det, så vil vi præsentere dem for Folketinget.

Endelig bliver der brug for en pulje penge, så man kan købe jord og lægge ind i fordelingspuljen og skabe muligheder for at bytte rundt på den mest optimale måde. Det store behov er mellemfinansiering, men der kan også være værditab, når landbrugsjord skal overgå til ekstensiv drift eller omlægges til natur.

Ådalene kan løfte landbrugets CO2-forpligtelser

Mange af vores byer er placeret ved vandløb i ådale, fordi det var trafikknudepunkter. De samme byer er i dag truet af oversvømmelser, når vandet går over sine bredder ved skybrud og koblet regn. Det er en trussel, som vil blive større i takt med øget grundvandsstand og havstigninger.

Vi må genskabe ådalenes evne til at være bufferzone ved meget nedbør. Mange af de lavtliggende områder er desuden af mindre betydning rent dyrkningsmæssigt og vil mere meningsfyldt kunne bruges til alternative landbrugsformål som for eksempel produktion af naturplejekød og biomasse til energiproduktion via høslæt.

Dræning og opdyrkning af ådalenes jorder er anledning til udslip af CO2 og lattergas. Trods deres forholdsvis beskedne omfang (knap fem procent af det samlede landbrugsareal) udgør disse jorder næsten 50 procent af landbrugets arealbaserede drivhusgasudledning.

Det er udslip, der kan undgås ved at standse dræning af områderne og dermed på sigt nedbringe CO2-niveauet i atmosfæren. En effektiv opfyldelse af klimakrav vil derfor omfatte udtagning af (kulstofrige) landbrugsarealer i ådale og højmoser, hvor dyrkningsværdien mange steder er for nedadgående.

Genslyngningen af Skjern Å og omlægning af de traditionelle landbrugsarealer til enge i 1999-2003 var på det tidspunkt Europas største og dyreste naturgenopretningsprojekt. Men projektet har været en særdeles god forretning for samfundet. Det skyldes bl.a. de væsentlige rekreative interesser, herunder lystfiskeri og de deraf øgede indtægter fra turisme.

Jordfordeling som værdiskabende

Vi har god landbrugsjord i Danmark, og dansk landbrug har en stærk position på det globale marked. Men der dyrkes også arealer i dag, som ikke er særligt rentable. Til gengæld har de stor interesse i forhold til natur, miljø, klima og rekreative formål.

Samtidig udvikler de enkelte bedrifter sig mod større enheder, og mange ældre landmænd står over for et generationsskifte. Her kan jordfordeling være meget værdiskabende, fordi man får byttet jord og samlet bedriftens areal, således at nogle kan specialisere sig i intensiv landbrugsdrift, mens andre kan specialisere sig i landskabspleje og ekstensiv drift.

Mange små englodder springer i krat, fordi der ikke er økonomi i høslæt eller afgræsning. Men hvis de samles i større enheder, kan naturplejen blive rentabel.

Jordfordelingen kan også være med til at skabe bedre økonomi i ekstensiv landbrugsdrift og naturpleje ved at skabe bedrifter, som kan udvikle produkter eller afledte aktiviteter med indtjening, som vil indgå i landmandens samlede økonomiske incitament for en omlægning.

Mit råd til Christiansborg lige nu er, at det er en god ide at sætte multifunktionel jordfordeling på dagsordenen, for det er et godt værktøj. Men samtidig er det en rigtig god ide at lade landbruget og skovbrugets organisationer sammen med de grønne

organisationer og KL om at komme med fælles forslag til hvordan.

De fire forsøgsprojekter følges af et tværfagligt forskerhold, som måler resultaterne af jordfordeling på seks områder: driftsøkonomi, miljø, natur, klima, rekreative muligheder og landdistriktsudvikling. Resultaterne vil danne grundlag for de anbefalinger, som vi kommer med.

Næste artikel

L&F efterlyser jordmilliard: Landbrug, klima og landdistrikter kan høste på bedre jordfordeling

Collective Impact »

debat@altinget.dk

MEST LÆSTE ARTIKLER

- 1. Mere end hver tredje har ikke tillid til Finansministeriets regnemodeller**
- 2. Auken: Har nogen set miljøministeren?**
- 3. Naturpræsident vil spille en større rolle på klimaområdet**
- 4. Landbruget: Ren populisme om glyfosat fra Margrete Auken**

**DIREKTØR
TIL VIVE**